

**Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
факультет спеціальної освіти, психології та соціальної роботи
кафедра психології освіти**

**1. Загальна інформація про курс
«ПСИХОЛОГІЯ»**

Назва курсу, мова викладання	Психологія Мова викладання – українська
Викладачі	Савицька Ольга Вікторівна, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології освіти Дорофей Світлана Василівна, кандидат психологічних наук, старший викладач кафедри психології освіти
Профайл викладачів	http://kaf-psykholohii.kpnu.edu.ua/savytska-olha-viktorivna/ http://kaf-psykholohii.kpnu.edu.ua/dorofei-svitlana-vasylivna/
E-mail:	olha.savytska@kpnu.edu.ua dorofeysv4@gmail.com
Сторінка курсу в MOODLE	https://moodle.kpnu.edu.ua/course/view.php?id=8498 https://moodle.kpnu.edu.ua/enrol/index.php?id=1012
Консультації	Консультації проводяться Савицька О.В. щочетверга з 14.00 до 15.00, впродовж семестру в аудиторії та з використанням технологій дистанційного навчання Місце проведення: приміщення кафедри психології освіти (ауд.25) та сторінка курсу в moodle Дорофей С.В. щосереди з 14.00 до 15.00, впродовж семестру Місце проведення: приміщення кафедри психології освіти (ауд.25) та сторінка курсу в moodle

2. Анотація до курсу

Психологія – навчальна дисципліна, яка теоретично і практично готує студентів до розв’язання низки професійних задач в професійній діяльності вчителя закладів освіти різного типу : встановлення та підтримання міжособистісних контактів та взаємодії з учнями різного віку, конструктивної поведінки в конфліктних ситуаціях, організації оптимальних умов для психічного розвитку та формування особистості учнів засобами викладання навчальних предметів, особистісного та професійного самопізнання і саморозвитку тощо. Вивчення

психології дозволить не лише зрозуміти природу психічного, дослідити окремі психічні явища та феномени (пам'ять, уява, увага, мислення, почуття, психічні стани, темперамент, здібності тощо), але й виявити закономірності і механізми виникнення, протікання і прояви психічних, соціально-психологічних явищ, психологічні основи та закономірності процесів навчання і виховання, їх структуру та способи здійснення, закономірності та вікову динаміку психічного розвитку. Корисне вивчення психології і для самопізнання студентів, здійснення світоглядних пошуків та остаточного професійного самовизначення.

3. Мета та завдання курсу

Мета вивчення навчальної дисципліни «Психологія» полягає у створенні фундаменту психологічних знань для здійснення професійної педагогічної діяльності майбутніх педагогів шляхом вивчення та засвоєння студентами основних методологічних та теоретичних засад психологічної науки, оволодінні методами наукового дослідження психічних явищ, озброєння знаннями психологічних закономірностей навчання і виховання, психологічних особливостей педагогічної діяльності та особистості вчителя, а також здійснення практичної підготовки студентів для роботи з учнями та з саморозвитку педагога.

Завдання: з'ясування й засвоєння основних понять та категорій психологічної науки; формування в майбутніх педагогів системи знань про психіку, основні її закони, закономірності та механізми; забезпечення розуміння природи, основних закономірностей і механізмів становлення особистості; розвиток вміння фіксувати прояви психічних, соціально-психологічних явищ і феноменів в поведінці та діяльності людини та застосування психологічні знання для їх пояснення, використання психологічних законів та закономірностей для організації різних видів діяльності учнів; розуміння та використання психологічних закономірностей виховання та навчання учнів; формування у студентів вміння й навички використання знань з психології у вирішенні проблем організації власної професійної діяльності.

4. Формат курсу

Стандартний курс (очний), комбіноване навчання (очний курс з елементами дистанційного навчання в системі об'єктно-модульного динамічного середовища навчання MOODLE та з використанням застосунків для проведення відео конференцій).

5. Результати навчання

Навчальна дисципліна спрямована на формування таких компетентностей:

а) інтегральних: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичних проблем у галузі середньої освіти, що передбачає застосування психологічних теорій та методів і характеризується комплексністю та невизначеністю педагогічних умов організації освітнього процесу у закладі середньої освіти.

б) загальних: здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп, учасниками освітнього процесу (ЗК 02); здатність до самовдосконалення та саморозвитку (ЗК 06); здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування людей для досягнення спільної мети; здатність до генерування нових ідей, виявлення та вирішення проблем, ініціативності та підприємливості; здатність до адаптації та дії в новій ситуації на основі креативності (ЗК 09).

в) спеціальних (фахових і предметних): здатність аналізувати особливості сприймання та засвоєння учнями навчальної інформації з метою прогнозування ефективності та корекції освітнього процесу (СК 04); здатність визначати і враховувати в освітньому процесі вікові та

інші індивідуальні особливості учнів; формувати спільноту учнів, в якій кожен відчуває себе її частиною (СК 09); здатність конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу; усвідомлювати та поцінювати взаємозалежність людей і систем у глобальному світі (СК 10).

Очікувані результати навчання з дисципліни: володіти основами психологічних знань, необхідних для розв'язування професійних задач навчання математики та інформатики в основній школі (ПРН 04); розрізняти, критично осмислювати й розуміти психологічні закономірності традиційних та спеціальних підходів до навчання школярів, сучасних методів навчання і форм організації навчально-пізнавальної діяльності учнів (ПРН 11); демонструвати готовність до проведення психологічних спостережень і використання різних методів дослідження учнівського колективу та на їх основі впливати на міжособистісні стосунки учнів, індивідуальний розвиток учня (ПРН 13); виявляти здатність до самонавчання та продовження професійного розвитку (ПРН 15); уміти організовувати власну діяльність та одержувати результат у межах обмеженого часу (ПРН 16); уміти ефективно працювати як особистість і як член команди, а також ефективно співпрацювати з учнівським, учительським та батьківським колективом, попереджувати конфлікти (ПРН 17); уміти відповідально управляти процесом формування готовності учнів до самостійного прийняття рішень, подолання труднощів, прояву поваги до інтелектуальної праці та її результатів (ПРН 19); бути здатним діяти з дотриманням етичних норм, цінувати індивідуальне і культурне різноманіття, ініціювати в педагогічній діяльності принципи толерантності, діалогу і співробітництва; реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ПРН 20).

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти **повинен:**

знати: основні психологічні терміни та категорії; розуміти природу та сутність психіки людини; розрізняти свідомі та несвідомі форми прояву психіки людини та знати їх основні особливості; сутність і специфіку різних форм психічного відображення дійсності; основні психологічні механізми, закономірності розвитку психіки та формування особистості, специфіку психологічних досліджень; зміст, основні характеристики та умови розвитку когнітивної, регулятивної, афективної сфер особистості; індивідуально-типологічні особливості особистості (темперамент, характер, здібності) та можливості впливу на їх розвиток; зміст, структуру і види діяльності та поведінки як психологічних феноменів, закономірності динаміки психічного розвитку та становлення особистості; усвідомлювати психологічну структуру педагогічної діяльності та її вимоги до особистості педагога тощо;

вміти: пояснювати психологічний зміст та механізми становлення і розвитку різних форм прояву психіки (психічних процесів, станів і властивостей особистості, свідомих і неусвідомлюваних психічних явищ); аналізувати психологічний зміст, структуру, психологічні механізми і умови розвитку особистості та окремих її складових; застосовувати набуті знання для аналізу психологічної сутності різних проявів поведінки і діяльності особистості, групи та міжособистісної взаємодії; визначати цілі та перспективи впливу і взаємодії з людьми і групами, стратегій і способів досягнення взаєморозуміння; організовувати власну творчу та комунікативну діяльність, конструювати власну діяльність і взаємодію з іншими людьми в педагогічній діяльності; вступати у наукові дискусії, демонструючи як наукові знання, так і власну позицію тощо.

6. Обсяг і ознаки курсу

Найменування показників	Характеристика навчального курсу
	Денна форма навчання
Освітня програма, спеціальність	Середня освіта (Математика, інформатика) спеціальності 014 Середня освіта (Математика)
Рік навчання/ рік викладання	перший /2021-2022
Семестр вивчення	другий
нормативна/вибіркова	нормативна
Кількість кредитів ЄКТС	5 кредити ЄКТС
Загальний обсяг годин	150 год.
Кількість годин навчальних занять	74 год.
Лекційні заняття	32 год.
Практичні заняття	42 год.
Семінарські заняття	0 год.
Лабораторні заняття	0 год.
Самостійна та індивідуальна робота	76 год.
Форма підсумкового контролю	екзамен

7. Пререквізити і кореквізити курсу

Передумовами для вивчення дисципліни є знання шкільного курсу біології та вступу до спеціальності.

8. Технічне й програмне забезпечення, обладнання

Викладання навчальної дисципліни не потребує спеціального матеріально-технічного та/або інформаційного / програмного забезпечення крім загальнонавчаних програм і операційних систем, однак можливе використання мультимедійного проєктора й ноутбука / персонального комп'ютера для супроводу лекційних занять, можливе також використання мобільних пристроїв (мобільний телефон та планшет) з підключенням до Інтернету для виконання завдань самостійної роботи, проходження тестування (поточний та модульний контроль). Передбачається застосування об'єктно-модульного динамічного середовища навчання MOODLE.

9. Політика курсу

Відвідання занять. Очікується, що всі здобувачі вищої освіти відвідають усі лекції і практичні заняття. Під час відвідування всіх видів занять та консультацій від здобувачів вищої освіти очікується дотримання правил внутрішнього розпорядку Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (<https://drive.google.com/file/d/1kXGZVxEIcG0Cmy33EvqF2c2E7hGHUrT8/view>) та етичних норм поведінки. Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом, на практичні заняття приходити попередньо підготовленими, за питаннями плану практичного заняття, виконавши всі передбачені планом практичного заняття завдання.

Якщо здобувач вищої освіти не відпрацював пропущені навчальні заняття, не пересклав теми, які були оцінені на навчальних заняттях оцінками 0,1,2,3, виконав завдання модульної контрольної роботи (МКР), самостійної роботи менше, ніж на 60 % від максимальної кількості балів, виділених на ці види робіт, то він вважається, що має академічну заборгованість за результатами поточного контролю і не допускається до складання іспиту. Всі пропущені заняття здобувач вищої освіти обов'язково відпрацьовує до завершення семестру. За відпрацьовані лекційні заняття оцінка не виставляється, за практичні заняття нараховуються бали від 4 до 12. Відпрацювання лекційного заняття передбачає знання здобувачем вищої освіти питань плану лекції. Відпрацювання пропущеного практичного заняття передбачає опанування теоретичних питань плану заняття й виконання запланованих завдань. Очікується, що здобувачі вищої освіти не будуть запізнюватися на заняття, а мобільні телефони під час занять використовуватимуть лише з освітньою метою, будуть дотримуватися правил техніки безпеки й охорони праці під час навчальних занять.

Письмові роботи. Очікується, що студенти виконають декілька видів письмових робіт (есе, творчі письмові роботи, модульні контрольні роботи). При їх виконанні студенти повинні дотримуватися академічної доброчесності, виявляти творчість та дотримання вимог до змісту та оформлення письмових робіт.

Академічна доброчесність. Дотримання академічної доброчесності регулюється Кодексом академічної доброчесності Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (<https://drive.google.com/file/d/1LIOReajanExMEnG2DvgdaFNACYWU00UL/view>) та Положенням про дотримання академічної доброчесності науково-педагогічними працівниками та здобувачами вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка https://drive.google.com/file/d/0B_EBvdN4dQSIUozdmc2Ti0xY3MzMS1hbjlXLVVQSDZmNjU4/view?resourcekey=0-WAE6ceQZqhHelYoJoPZ3Kg).

Очікується, що роботи здобувачів вищої освіти будуть їх оригінальними міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикавання джерел списування, втручання в роботу інших здобувачів вищої освіти становлять, але не обмежують приклади можливої академічної недоброчесності. Списування під час контрольних робіт та екзамену заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв). Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача вищої освіти та фактів списування є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Література. Для пошуку рекомендованої літератури здобувачі вищої освіти можуть послуговуватися бібліотекою університету та інтернетними ресурсами. Уся література, яку здобувачі вищої освіти не можуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в

освітніх цілях без права її передачі третім особам. Здобувачі вищої освіти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.

Комунікація з викладачем. Спілкування з викладачами здійснюється під час проведення лекційних і практичних занять (участь у бесідах, дискусіях, відповіді на питання тощо). Очікується, що здобувачі вищої освіти будуть задавати викладачам запитання, цікавитися додатковими відомостями й сучасними науковими знаннями з курсу, за бажанням долучатися до роботи проблемної групи з психології та здійснювати наукові дослідження з психології під керівництвом викладача.

Викладач щотижня проводить консультації з дисципліни.

1. Схема курсу

Дата / кількість акад. год.	Тема, план	Форма заняття	Матеріали	Література Інтернетресурси	Завдання, год	Вага оцінки (балів)	Термін виконання
Згідно з розкладом https://kpnpu.edu.ua/rozklad-zaniat/ 4 год.	Тема 1. Предмет психології Сучасне тлумачення предмету психології. Система феноменів, які вивчаються сучасною психологією. Поділ психічних явищ на процеси, стани і властивості. Психіка як форма відображення. Поняття психіки. Функції психіки. Рефлекторна природа психіки. Мозок і психіка. Психіка і свідомість. Характеристика свідомості. Структура свідомості. Несвідоме.	Лекція 2 год. Практичне заняття 2 год. Самостійна робота 4 год.	Мультимедійний супровід лекційного заняття	Література: Основна: [2], [3] Допоміжна: [1], [2], [4] [5], [6] Інтернет-ресурси: www.elib.org.ua www.nbuv.gov.ua www.psylib.kiev.ua	Опрацювати матеріал за підручниками; (2 год.) виконати творче завдання до практичного заняття; (1 год.) перегляд відеосюжетів (1 год) 4 год	Відповідь на практичних заняттях оцінюється по 12-бальній системі оцінювання.	Згідно з розкладом https://kpnpu.edu.ua/rozklad-zaniat/
Згідно з розкладом https://kpnpu.edu.ua/rozklad-zaniat/ 2 год	Тема 2. Будова, задачі та методи сучасної психології Задачі психології. Місце психології в системі наук. Психологія і педагогіка. Роль психології у реформуванні сучасної освіти в Україні. Будова психологічної науки. Класифікація галузей психології. Поняття про загальну психологію. Аналіз напрямків зарубіжної психології. Принципи	Практичне заняття 2 год. Самостійна робота 4 год.		Література: Основна: [2], [3] Допоміжна: [1], [2], [4] [5], [6] Інтернет-ресурси: www.elib.org.ua www.nbuv.gov.ua	Опрацювати матеріал за підручниками; (2 год) виконати творче завдання до практичного заняття; (2 год) 4 год.	Відповідь на практичних заняттях оцінюється по 12-бальній системі оцінювання.	Згідно з розкладом https://kpnpu.edu.ua/rozklad-zaniat/

	психології. Поняття про методи наукового дослідження Групи методів психології.			www.psylib.kiev.ua			
	Тема 3. Розвиток психіки у філогенезі Розвиток форм відображення. Розвиток психіки в філогенезі: а) стадії розвитку психіки; б) механізми відображувальної діяльності на різних стадіях психіки. Сутність відмінностей психіки тварин і людини. Свідомість і мова. Інстинкти, научіння, інтелектуальна поведінка. Виникнення психіки як результат еволюції матерії. Психіка та еволюція нервової системи. Психічні функції, будова органів та середовище. Умови переходу до вищої форми відображення людської свідомості.	Самостійна робота 4 год.		Література: Основна: [2], [3] Допоміжна: [1], [2], [4] [5], [6] Інтернет-ресурси: www.elib.org.ua www.nbuv.gov.ua www.psylib.kiev.ua	Опрацювати матеріал за підручниками; (2 год.) перегляд відео-сюжетів (2 год.) Тест з контролю за самостійною роботою на сторінці курсу в MOODLE 4 год.		Після завершення лекційного курсу
Згідно з розкладом https://kpnuedu.ua/rozklad-zaniat/ 4 год.	Тема 4. Діяльність Поняття про діяльність. Діяльність і активність. Суспільна природа і соціальний характер діяльності. Потреби як джерело активності. Потреби людини і мотивація діяльності. Структура діяльності. Походження внутрішньої психічної діяльності із практичної. Інтеріоризація. Екстеріоризація.	Лекція 2 год. Практичне заняття 2 год. Самостійна робота 4 год.	Мультимедійний супровід лекційного заняття	Література: Основна: [2], [3] Допоміжна: [1], [2], [4] [5], [6] Інтернет-ресурси: www.elib.org.ua www.nbuv.gov.ua www.psylib.kiev.ua	Опрацювати матеріал за підручниками; (2 год.) виконати творче завдання до практичного заняття; (2 год.) 4 год.	Відповідь на практичних заняттях оцінюється по 12-бальній системі оцінювання.	Згідно з розкладом https://kpnuedu.ua/rozklad-zaniat/

Згідно з розкладом https://kpnpu.edu.ua/rozklad-zaniat/ 4 год.	Тема 5. Спілкування Спілкування і діяльність. Функції спілкування. Структура спілкування. Загальна характеристика комунікативної, інтерактивної та перцептивної сторони спілкування. Види і засоби спілкування. Бар'єри спілкування. Поняття вплив, взаємовплив, психологічний вплив. Міжособистісний конфлікт. Впливовість особистості та способи протистояння неконструктивним впливам.	Лекція 2 год. Практичне заняття 2 год. Самостійна робота 4 год.	Мультимедійний супровід лекційного заняття	Література: Основна: [2], [3] Допоміжна: [1], [2], [4] [5], [6] Інтернет-ресурси: www.elib.org.ua www.nbuv.gov.ua www.psylib.kiev.ua	Опрацювати матеріал за підручниками; (2 год.) виконати творче завдання до практичного заняття; (2 год.) 4 год.	Відповідь на практичних заняттях оцінюється по 12-бальній системі оцінювання.	Згідно з розкладом https://kpnpu.edu.ua/rozklad-zaniat/
Згідно з розкладом https://kpnpu.edu.ua/rozklad-zaniat/ 4 год.	Тема 6. Особистість Поняття про особистість в психології. Індивид, особистість, індивідуальність. Структура особистості. Біологічне і соціальне в структурі особистості. Активність особистості, життєва позиція. Психологічні погляди на джерело активності особистості. Спрямованість як центральний компонент структури особистості.	Лекція 2 год. Практичне заняття 2 год. Самостійна робота 4 год.	Мультимедійний супровід лекційного заняття	Література: Основна: [2], [3] Допоміжна: [1], [2], [4] [5], [6] Інтернет-ресурси: www.elib.org.ua www.nbuv.gov.ua www.psylib.kiev.ua	Опрацювати матеріал за підручниками; (2 год.) виконати творче завдання до практичного заняття; (2 год.) 4 год.	Відповідь на практичних заняттях оцінюється по 12-бальній системі оцінювання.	Згідно з розкладом https://kpnpu.edu.ua/rozklad-zaniat/
Згідно з розкладом https://kpnpu.edu.ua/rozklad-zaniat/ 4 год.	Тема 7. Психологія малих груп Поняття про соціальні групи, їх класифікація. Рівні розвитку соціальних груп. Соціально-психологічні ознаки колективу. Міжособистісні взаємини та розвиток соціальної групи. Вплив малої соціальної групи на розвиток особистості. Поняття соціально-психологічного клімату колективу. Диференціація в групах. Інтеграція в групах. Методи вивчення учнівської групи. Соціометрія.	Лекція 2 год. Практичне заняття 2 год. Самостійна робота 4 год.	Мультимедійний супровід лекційного заняття	Література: Основна: [2], [3] Допоміжна: [1], [2], [8] [12], [14], [15] Інтернет-ресурси: www.elib.org.ua www.nbuv.gov.ua www.psylib.kiev.ua	Опрацювати матеріал за підручниками; (2 год.) виконати творче завдання до практичного заняття; (1 год.) перегляд відеосюжетів (1 год.) 4 год.	Відповідь на практичних заняттях оцінюється по 12-бальній системі оцінювання.	Згідно з розкладом https://kpnpu.edu.ua/rozklad-zaniat/

Згідно з розкладом https://kpnu.edu.ua/rozklad-zaniat/ 10 год	Тема 8. Психічні пізнавальні процеси Особливості уваги як психічного процесу і стану людини. Поняття про увагу. Функції уваги. Види уваги. Властивості уваги. Увага в навчальному процесі. Поняття про відчуття та сприймання. Класифікація відчуттів, їх властивості. Синестизія. Особливості сприймання як пізнавального процесу. Властивості сприймання. Аперцепція. Види сприймання. Поняття про пам'ять. Пам'ять і діяльність. Процеси пам'яті. Запам'ятовування, фактори мимовільного і довільного запам'ятовування. Відтворення та його види. Забування, його причини, темпи та попередження. Види пам'яті та їх особливості. Індивідуальні особливості пам'яті у людей. Закони пам'яті. Поняття про мислення. Функції мислення. Мислення як діяльність. Логічні операції мислення. Основні процеси мислення. Форми мислення. Мислення як розв'язування задач. Проблема ситуація. Функціонально-операційний бік мислення. Мислення як процес. Індивідуальні відмінності мислення. Поняття про інтелект. Поняття про уяву. Функції уяви. Уява і мислення в проблемних ситуаціях. Види уяви. Образи уяви та способи їх утворення. Індивідуальні особливості уяви учня.	Лекція 4 год. Практичне заняття 6 год. Самостійна робота 4 год.	Мультимедійний супровід лекційного заняття	Література: Основна: [2], [3] Допоміжна: [1], [2], [4] [5], [6] Інтернет-ресурси: www.elib.org.ua www.nbuv.gov.ua www.psylib.kiev.ua	Опрацювати матеріал за підручниками; (2 год) виконати творче завдання до практичного заняття; (1 год.) перегляд відеосюжетів (1 год) 4 год.	Відповідь на практичних заняттях оцінюється по 12-бальній системі оцінювання.	Згідно з розкладом https://kpnu.edu.ua/rozklad-zaniat/
Згідно з розкладом https://kpnu.edu.ua/rozklad-zaniat/ 4 год	Тема 9. Емоційно-вольова сфера особистості Поняття про почуття та емоції, їх відмінності від пізнавальних процесів. Функції та властивості почуттів. Класифікація емоцій та почуттів. Форми	Лекція 2 год. Практичне заняття 2 год. Самостійна робота 4 год.	Мультимедійний супровід лекційного заняття	Література: Основна: [2], [3] Допоміжна: [1], [2], [4] [5], [6]	Опрацювати матеріал за підручниками; (2 год) виконати творче завдання до	Відповідь на практичних заняттях оцінюється по 12-бальній системі	Згідно з розкладом https://kpnu.edu.ua/rozklad-zaniat/

	переживання почуттів. Вищі почуття, їх формування. Емоції в освітньому процесі. Поняття про волю. Характеристика вольової дії. Вибір, як умова вольової дії. Вольові якості особистості. Розвиток волі у людини.			Інтернет-ресурси: www.elib.org.ua www.nbuv.gov.ua www.psylib.kiev.ua	практичного заняття; (1 год) перегляд відео-сюжетів (1 год) 4 год.	оцінювання.	
Згідно з розкладом https://kpnueu.ua/rozklad-zaniat/ 6 год.	Тема 10. Індивідуально-психічні властивості особистості Поняття про темперамент. Теорії темпераменту. Фізіологічні основи темпераменту. Властивості темпераменту. Типи темпераменту та їх характеристика. Походження властивостей темпераменту. Шляхи узгодження темпераменту і діяльність. Індивідуальний стиль діяльності. Поняття про характер. Структура характеру. Симптомокомплекси. Динамічні властивості характеру. Способи поведінки людини в типових обставинах. Характер і темперамент. Акцентуація рис характеру. Формування характеру. Поняття про здібності. Здібності і діяльність. Структура здібностей. Загальні і спеціальні здібності. Талант, геніальність, обдарованість. Задатки і здібності. Фактори розвитку здібностей. Критерії здібностей. Проблема успадкування. Формування здібностей. Врахування здібностей в профорієнтації.	Лекція 2 год. Практичне заняття 4 год. Самостійна робота 4 год.	Мультимедійний супровід лекційного заняття	Література: Основна: [2], [3] Допоміжна: [1], [2], [4] [5], [6] Інтернет-ресурси: www.elib.org.ua www.nbuv.gov.ua www.psylib.kiev.ua	Опрацювати матеріал за підручниками; (2 год) виконати творче завдання до практичного заняття; (2 год) 4 год.	Відповідь на практичних заняттях оцінюється по 12-бальній системі оцінювання.	Згідно з розкладом https://kpnueu.ua/rozklad-zaniat/
	Тема 1. Виникнення і розвиток вікової та педагогічної психології як самостійних галузей психологічної науки. Предмет, завдання вікової і педагогічної психології. Взаємозв'язок педагогічної	Самостійна робота 4 год.		Література: Основна: [1], [4] Допоміжна: [3], [4] [5], [6]	Опрацювати матеріал за підручниками; (2 год) виконати творче завдання до	Відповідь на практичних заняттях оцінюється по 12-бальній системі	Після завершення лекційного курсу

	психології з педагогікою, вікової та загальною психологією, психології праці та соціальною психологією. Структура вікової та педагогічної психології Питання вікової та педагогічної психології у працях вітчизняних педагогів та психологів. Основні напрямки за кордоном. Методологія, метод, методики в дослідженнях з вікової та педагогічної психології.			Інтернет-ресурси: www.elib.org.ua www.nbuv.gov.ua www.psylib.kiev.ua	практичного заняття; (2 год) 4 год.	оцінювання.	
Згідно з розкладом https://kpnueu.edu.ua/rozklad-zaniat/ 4 год	Тема 2. Динаміка та закономірності психічного розвитку та формування особистості школяра Поняття про розвиток психіки і формування особистості, їх взаємозв'язок. Основні суперечності, що виступають рушійними силами розвитку психіки дитини. Біологічні та соціальні фактори психічного розвитку. Роль діяльності та спілкування у розвитку психіки і формуванні особистості. Закономірності динаміки психічного розвитку. Проблеми співвідношення психічного розвитку і навчання. Поняття психологічного віку, його критерії. Вікова періодизація психічного розвитку в психології.	Лекція 2 год. Практичне заняття 2 год. Самостійна робота 4 год.	Мультимедійний супровід лекційного заняття	Література: Основна: [1], [4] Допоміжна: [3], [4] [5], [6] Інтернет-ресурси: www.elib.org.ua www.nbuv.gov.ua www.psylib.kiev.ua	Опрацювати матеріал за підручниками; (2 год) виконати творче завдання до практичного заняття; (2 год) 4 год.	Відповідь на практичних заняттях оцінюється по 12-бальній системі оцінювання.	Згідно з розкладом https://kpnueu.edu.ua/rozklad-zaniat/
Згідно з розкладом https://kpnueu.edu.ua/rozklad-zaniat/ 2 год	Тема 3. Психічний розвиток дитини до вступу у школу Криза новонародженості. Соціальна ситуація розвитку новонародженого. Новоутворення періоду. Психічний розвиток дитини першого року життя. Розвиток форм спілкування протягом першого року. Формування сенсорної і моторної сфер немовляти. Розвиток мовлення у немовляти. Основні новоутворення періоду немовляти. Криза	Практичне заняття 2 год. Самостійна робота 4 год.		Література: Основна: [1], [4] Допоміжна: [3], [4] [5], [6] Інтернет-ресурси: www.elib.org.ua www.nbuv.gov.ua www.psylib.kiev.ua	Опрацювати матеріал за підручниками; (2 год) виконати творче завдання до практичного заняття; (2 год) 4 год.	Відповідь на практичних заняттях оцінюється по 12-бальній системі оцінювання.	Згідно з розкладом https://kpnueu.edu.ua/rozklad-zaniat/

	першого року життя. Соціальна ситуація розвитку в ранньому дитинстві. Розвиток предметної діяльності. Продуктивна і репродуктивна діяльність. Оволодіння мовленням як головне новоутворення раннього дитинства. Особливості розвитку психічних пізнавальних процесів у ранньому дитинстві. Формування особистості дитини раннього віку. Психологічні особливості кризи трьох років. Соціальна ситуація розвитку в дошкільному віці. Сюжетно-рольова гра як провідна діяльність, її розвиток та значення для психічного розвитку дошкільника. Розвиток особистості дитини дошкільного віку. Особливості розвитку пізнавальної сфери дошкільняти. Психологічні новоутворення дошкільного віку. Особливості психічного розвитку дітей шестирічного віку. Психологічна готовність до навчання у школі. Методи вивчення психіки дитини. Проблеми психологічної адаптації до умов шкільного життя. Діяльність шестирічної дитини. Психологія особистості і міжособистісних взаємин шестирічних дітей. Вчитель і шестирічна дитина.						
Згідно з розкладом https://kpnpu.edu.ua/rozklad-zaniat/ 4 год	Тема 4. Психічний розвиток в молодшому шкільному віці Соціальна ситуація розвитку в молодшому шкільному віці. Учбова діяльність як провідна діяльність. Структура учбової діяльності учня молодших класів. Оцінка і відмітка: вплив на успішність формування основних компонентів навчальної діяльності. Мотиви учіння молодших школярів і їх формування. Психологічні питання управління учінням. Розвиток	Лекція 2 год. Практичне заняття 2 год. Самостійна робота 4 год.	Мультимедійний супровід лекційного заняття	Література: Основна: [1], [4] Допоміжна: [3], [4] [5], [6] Інтернет-ресурси: www.elib.org.ua www.nbu.gov.ua www.psylib.kiev.ua	Опрацювати матеріал за підручниками; (2 год) виконати творче завдання до практичного заняття; (2 год) 4 год.	Відповідь на практичних заняттях оцінюється по 12-бальній системі оцінювання.	Згідно з розкладом https://kpnpu.edu.ua/rozklad-zaniat/

	пізнавальних процесів та емоційно-вольової сфери у молодшому шкільному віці. Криза 7 років. Основні психологічні новоутворення в молодшому шкільному віці.						
Згідно з розкладом https://kpnpu.edu.ua/rozklad-zaniat/ 4 год	Тема 5. Психологічні особливості підліткового віку Анатомо-фізіологічні особливості підлітка та їх вплив на психічний розвиток. Соціальна ситуація розвитку підлітка. Теоретичні підходи до проблеми «кризи» в підлітковому періоді. Спілкування з однолітками як провідна діяльність підліткового віку. Система міжособистісних відносин і спілкування підлітка. Вплив ровесників на розвиток особистості підлітка. Міжособистісні конфлікти в підлітковому віці. Особистісний розвиток підлітка. Розвиток дорослості та формування життєвих цінностей. Особливості навчальної діяльності підлітка. Розвиток когнітивної та емоційно-вольової сфер в підлітковому віці. Новоутворення підліткового періоду.	Лекція 2 год. Практичне заняття 2 год. Самостійна робота 4 год.	Мультимедійний супровід лекційного заняття	Література: Основна: [1], [4] Допоміжна: [3], [4], [5], [6] Інтернет-ресурси: www.elib.org.ua www.nbuv.gov.ua www.psylib.kiev.ua	Опрацювати матеріал за підручниками; (2 год) виконати творче завдання до практичного заняття; (2 год) 4 год.	Відповідь на практичних заняттях оцінюється по 12-бальній системі оцінювання.	Згідно з розкладом https://kpnpu.edu.ua/rozklad-zaniat/
Згідно з розкладом https://kpnpu.edu.ua/rozklad-zaniat/ 4 год	Тема 6. Психологічні особливості становлення особистості в юнацькому віці Особливості фізичного розвитку старшокласників. Соціальна ситуація розвитку старшокласника. Навчально-професійна діяльність, формування наукового світогляду і системи цінностей. Готовність до життєвого самовизначення. Особистісне та професійне самовизначення	Лекція 2 год. Практичне заняття 2 год. Самостійна робота 4 год.	Мультимедійний супровід лекційного заняття	Література: Основна: [1], [4] Допоміжна: [3], [4], [5], [6] Інтернет-ресурси: www.elib.org.ua www.nbuv.gov.ua	Опрацювати матеріал за підручниками; (2 год) виконати творче завдання до практичного заняття; (2 год)	Відповідь на практичних заняттях оцінюється по 12-бальній системі оцінювання.	Згідно з розкладом https://kpnpu.edu.ua/rozklad-zaniat/

	як провідна проблема віку. Особливості пізнавальних і емоційно-вольових процесів. Особистісні новоутворення періоду ранньої юності. Психологічні основи вибору професії.			www.psylib.kiev.ua	4 год.		
Згідно з розкладом https://kpnu.edu.ua/rozklad-zaniat/ 4 год	Тема 7. Психологія виховання і самовиховання як цілеспрямованого процесу формування особистості. Значення психологічних знань для побудови процесу виховання. Теорії виховання. Діяльність — основа формування особистості. Проблема управління і самоуправління вихованням. Психологічні механізми формування особистості. Показники і критерії вихованості, їх психологічна природа. Психологічні основи індивідуального підходу у вихованні. Самовиховання. Саморозвиток. Самовдосконалення.	Лекція 2 год. Практичне заняття 2 год. Самостійна робота 4 год.	Мультимедійний супровід лекційного заняття	Література: Основна: [1], [4] Допоміжна: [3], [4] [5], [6] Інтернет-ресурси: www.elib.org.ua www.nbuv.gov.ua www.psylib.kiev.ua	Опрацювати матеріал за підручниками; (2 год) виконати творче завдання до практичного заняття; (2 год) 4 год.	Відповідь на практичних заняттях оцінюється по 12-бальній системі оцінювання.	Згідно з розкладом https://kpnu.edu.ua/rozklad-zaniat/
Згідно з розкладом https://kpnu.edu.ua/rozklad-zaniat/ 6 год	Тема 8. Психологічні основи навчання та учіння Поняття наuczіння, учіння. навчання та учіннєва діяльність у психології. Їх співвідношення. Концепція навчання і розвитку Л.С.Виготського. Учіннєва діяльність, її соціальний характер. Психологічних теорій розвиваючого навчання. Психологічна структура учіннєвої діяльності. Загальна характеристика основних компонентів психологічної структури учіннєвої діяльності. Формування учіннєвої діяльності. Характеристики типів навчання. Види навчання. Проблемне навчання.	Лекція 2 год. Практичне заняття 4 год. Самостійна робота 4 год.	Мультимедійний супровід лекційного заняття	Література: Основна: [1], [4] Допоміжна: [3], [4] [5], [6] Інтернет-ресурси: www.elib.org.ua www.nbuv.gov.ua www.psylib.kiev.ua	Опрацювати матеріал за підручниками; (2 год) виконати творче завдання до практичного заняття; (1 год) перегляд відеосюжетів (1 год) 4 год.	Відповідь на практичних заняттях оцінюється по 12-бальній системі оцінювання.	Згідно з розкладом https://kpnu.edu.ua/rozklad-zaniat/

	Програмованим навчанням. Фактори ефективності навчання..						
Згідно з розкладом https://kpnpu.edu.ua/rozklad-zaniat/ . 4 год	Тема 9. Психологія педагогічної діяльності та особистості вчителя Поняття педагогічної діяльності. Структурні компоненти педагогічної діяльності (Н.В.Кузьміна). Рівні результативності діяльності вчителя. Професійні та непрофесійні види педагогічної діяльності. Основні підходи до аналізу педагогічної діяльності. Функції сучасного вчителя. Рівні педагогічної майстерності. Сутність педагогічного спілкування. Стили педагогічного спілкування, їх загальна характеристика. Засоби педагогічного спілкування. Професійна значущість особистості вчителя. Основні та додаткові вимоги до педагога. Індивідуальний стиль педагогічної діяльності. Індивідуальний стиль діяльності вчителя. Поняття педагогічних здібностей. Структура педагогічних здібностей (за В.А.Крутецьким та Н.В.Кузьміною). Ефективність діяльності вчителя, критерії її оцінки. Самоосвіти і самовиховання як умова успішної діяльності вчителя.	Лекція 2 год. Практичне заняття 2 год. Самостійна робота 4 год.	Мультимедійний супровід лекційного заняття	Література: Основна: [1]; [4] Допоміжна: [3], [4] [5], [6] Інтернет-ресурси: www.elib.org.ua www.nbuv.gov.ua www.psylib.kiev.ua	Опрацювати матеріал за підручниками; (2 год) виконати творче завдання до практичного заняття; (2 год) 4 год.	Відповідь на практичних заняттях оцінюється по 12-бальній системі оцінювання.	Згідно з розкладом https://kpnpu.edu.ua/rozklad-zaniat/ .

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Вікова та педагогічна психологія: навч. посібник Скрипченко О. В. та ін. Київ : Каравела, 2017. 400 с.
2. Дуткевич Т. В. Загальна психологія. Теоретичний курс: навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2016. 388 с.
3. Скрипченко О. В., Долинська Л. В. Загальна психологія : підручник. Київ : Каравела, 2017. 464 с.

4. Столяренко О. Б., Чайковська О. М. Вікова психологія. Кам'янець-Подільський: Медобори-2006, 2016. 216 с.

Додаткова

1. Бенеш Г. Психологія. Довідник: пер. з нім. Київ: Знання-Прес, 2007.
2. Загальна психологія: Хрестоматія / Долинська Л.В. та ін. Київ: Каравела, 2017. 640 с.
3. Методичні вказівки та матеріали для самостійної роботи з вікової та педагогічних психології (для студентів денної та заочної форми навчання): укладач Савицька О.В. Кам'янець-Подільський: ФОП Панькова А.С., 2019. 92 с.
4. Приходько Ю.О., Юрченко В.І. Психологічний словник-довідник: навч. посіб., 4-те вид., випр. і доп. Київ: Каравела, 2020. 418 с.
5. Психологічна енциклопедія. / Автор-упорядник О. М. Степанов. Київ : «Академвидав», 2006. 424 с.
6. Шапар В. Б. Сучасний тлумачний психологічний словник. Харків: Прапор, 2007. 640 с.

11. Система оцінювання та вимоги

Оцінювання здобувачів вищої освіти здійснюється згідно з Положенням про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (зі змінами та доповненнями) (https://drive.google.com/file/d/1aD_jeL-jGRbDWAegkQ58tdMxxbqQKufF/view).

Розподіл балів, що присвоюються студентам:

Денна форма навчання			
Поточний контроль	Самостійна робота	Модульна контрольна робота	Іспит
20 балів	10 балів	30 балів	40 балів

Поточний контроль (20 балів)

Максимальний бал оцінки поточної успішності здобувачів вищої освіти на навчальних заняттях рівний 12. Здобувачу вищої освіти, який не виконав поточних домашніх завдань, не підготувався до навчальних занять, в журнал обліку роботи академічної групи ставиться 0 балів.

Здобувачу вищої освіти, знання, уміння і навички якого на навчальних заняттях за 12-бальною шкалою оцінено від 1 до 3 балів, вважається таким, що недостатньо підготувався до цих занять і має академічну заборгованість за результатами поточного контролю. Поточну заборгованість, пов'язану з непідготовленістю або недостатньою підготовленістю до навчальних занять, здобувач вищої освіти повинен ліквідувати. За ліквідацію поточної заборгованості нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

Якщо студент не відпрацював пропущені навчальні заняття, не виправив оцінки 0,1,2,3, отримані на навчальних заняттях, не виконав модульної контрольної роботи (МКР), завдання самостійної роботи менше ніж на 60% від максимальної кількості балів, виділених на ці види робіт, він вважається таким, що має академічну заборгованість за результатами поточного контролю.

Пропущені заняття студент має обов'язково відпрацювати. За відпрацьовані лекційні заняття оцінки не ставляться, за практичні заняття нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

Самостійна робота (10 балів)

Самостійна робота передбачає опрацювання матеріалу лекційних занять, попередню підготовку до практичних занять; виконання завдань і вправ в позааудиторний час; підготовку до обговорення окремих теоретико-практичних тем; самостійне вивчення окремих теоретичних тем навчальної дисципліни; підготовка до написання модульної контрольної роботи; відвідування консультацій (згідно з графіком консультацій кафедри); підготовка до складання іспиту. Перевірку питань та завдань самостійної роботи, які здобувачі вищої освіти готують на практичні заняття, здійснює викладач, який їх проводить. Їх оцінювання є складником загальної оцінки, яка виставляється на практичному занятті.

Контроль за іншими видами самостійної роботи здійснює лектор на консультаціях.

Творчі завдання (проекти), які готують здобувачі вищої освіти, перевіряє лектор. Загальна оцінка за таке завдання — 10 балів, зокрема:

- вміння добирати наукову інформацію та аналізувати її, ґрунтовність та логічність її викладу — 3 балів;
- вміння використовувати психодіагностичний інструментарій для збору емпіричних даних, їх обробки та інтерпретації — 4 балів;
- вміння презентувати результати власних теоретико-емпіричних досліджень, оформлення текстової інформації тощо — 3 балів.

Здобувачі вищої освіти, які за виконання завдань СР отримали рейтинговий бал менший 60% від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, а також ті, що не з'явилися на звіт за виконання СР на консультації, або не виконали її завдань, вважаються такими, що мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, ліквідація якої є обов'язковою.

Модульна контрольна робота (30 балів)

Передбачено написання модульної контрольної роботи. Студенти повинні виконати контрольну роботу, яка оцінюється за 30-ти бальною шкалою.

Модульна контрольна робота виконується у тестовій формі. До її написання допускаються всі студенти. Позитивну оцінку за МКР не рекомендується покращувати. Невиконання МКР оцінюється 0 балів.

Студенти, які за результатами виконання МКР отримали рейтинговий бал менший 60 % від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи (менше 18 балів), а також ті, що не з'явилися для її виконання або не виконали її завдань, вважаються такими, що мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, ліквідація якої є обов'язковою.

Модульних контрольна робота складається з 30 завдань, кожне з яких оцінюється в 1 бал.

Отже, за контрольну роботу студент може отримати до 30 балів.

При отриманні 17 і менше балів модульна контрольна робота вважається невиконаною і студент отримує можливість її перескладати.

Семестровий іспит (40 балів)

До підсумкового контролю (іспиту) допускаються студенти, які відвідали всі лекційні заняття, виконали на позитивну оцінку (4-12) або отримали за роботу 60% балів, від максимальної кількості балів, відведених на її оцінку, або вчасно, відпрацювали пропущені заняття або виконали види робіт повторно.

Іспит проводиться і оцінюється відповідно до нормативних та розпорядчих документів, що регламентують підсумковий контроль знань студентів (https://drive.google.com/file/d/1RLYvBwoEb7NFW8ikmHv5-VpzlOw3_o4y/view та https://drive.google.com/file/d/15qM6nA_NtvOZxOYz4Hzc8DZNgnAiL_zz/view)

Підсумковий рейтинг з кредитного модуля (дисципліни)

Рейтингова оцінка з кредитного модуля	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100 і більше	A (відмінно)	відмінно
82-89	B (дуже добре)	добре
75-81	C (добре)	
67-74	D (задовільно)	
60-66	E (достатньо)	задовільно
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)	незадовільно
34 і менше	F (незадовільно з обов'язковим проведенням додаткової роботи щодо вивчення навчального матеріалу кредитного модуля)	